

El 'fracking', l'OPEP i els efectes sobre l'economia mundial

L'estratègia de l'OPEP de mantenir el seu nivell d'extracció per pressionar els EUA, que han augmentat de manera molt accelerada la seva producció gràcies al 'fracking' i als biocombustibles, ha generat un excés d'oferta. Els països importadors de cru són els principals beneficiats d'aquesta guerra.

El barril de petroli Brent, el de referència a Europa, costa aquests dies uns 39 dòlars. Fa dos anys costava 108 dòlars, la qual cosa representa una caiguda de més del 70%. ¿A què es deu aquesta enorme davallada? ¿Qui guanya i qui perd? ¿Quins són els efectes per a les economies espanyola i catalana?

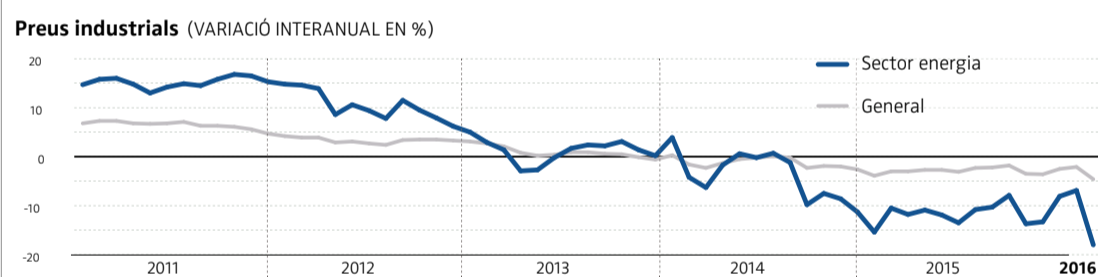
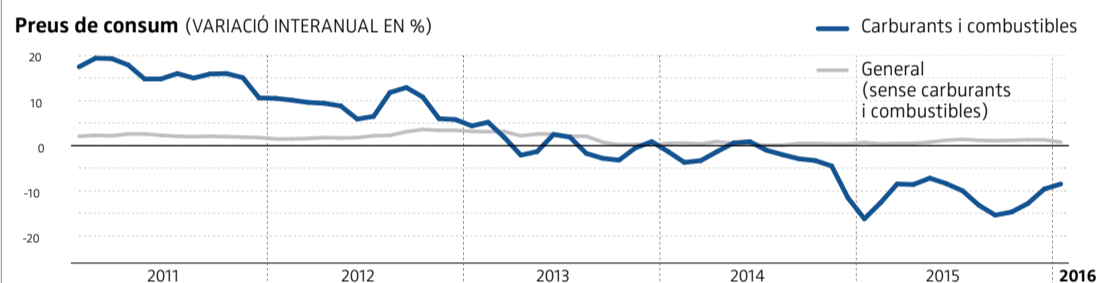
Causas. Com en tot mercat, els moviments en preus poden atribuir-se a factors d'oferta i demanda, i no sempre és fàcil assenyalar-ne les causes concretes. Això no obstant, i en aquest cas, tot sembla indicar dos factors relacionats amb el costat de l'oferta. El primer és el desenvolupament de l'extracció d'hidrocarburs no convencionals (com ara el petroli d'esquist o *shale oil*, que s'extrau mitjançant la controvertida tècnica del *fracking*, o els biocombustibles) que ha permès als Estats Units incrementar la seva producció de manera molt accelerada. En només 6 anys, la producció d'aquest hidrocarbur gairebé ha crescut un 90%. Com a conseqüència d'això, alguns països productors de cru que abans trobaven en els Estats Units un comprador fidel, ara s'han vist forçats a competir en mercats alternatius –principalment al continent asiàtic– a preus més baixos.

El segon factor és que els membres de l'Organització de Països Exportadors de Petroli (OPEP), un càrtel d'estats del qual els Estats Units no formen part i que són responsables del 40% de la producció mundial, han decidit mantenir els seus nivells de producció inalterats i, d'aquesta manera, exercir pressió sobre les empreses nord-americanes. Aquest gran increment de l'oferta, juntament amb una demanda feble –a causa de la lenta recuperació de l'economia mundial–, ha conduït, inevitablement, a una caiguda significativa del preu del petroli.

Guanyadors i perdedors. Els guanyadors immediats són els països importadors. Els preus del petroli més baixos augmenten el poder adquisitiu de les llars, que paguen menys per gasolina, gas i transport, i també el de les empreses que utilitzen hidrocarburs com a factors en la seva producció. Els perdedors immediats són els països exportadors. Preus més baixos implica menys guanys per a les empreses productores, cosa que genera pressions a la baixa en salaris i en la captació dels governs. Per exemple, els governs de grans productors com Rússia i l'Aràbia Saudita s'han vist obligats a reduir dràsticament llurs inversions públiques.

En el cas d'Espanya, en ser un país importador net de petroli, s'ha beneficiat de l'entorn actual. Els preus de carburants i combustibles pagats pels consumidors s'han reduït contínuament des de l'inici del 2014. Això no ha succeït amb altres

PREUS DE CONSUM I INDUSTRIALS A CATALUNYA



Font: INE

EL PERIÓDICO

Isaac
BALEY

Professor de la Universitat Pompeu Fabra i de la Barcelona Graduate School of Economics. Doctor en Economia per la Universitat de Nova York (NYU) i màster en Teoria Econòmica per l'Institut Tecnològic Autònom de Mèxic (ITAM).

Manuel
GARCÍA-SANTANA

Professor de la Universitat Pompeu Fabra i de la Barcelona Graduate School of Economics. Doctor en Economia pel Centre d'Estudis Monetaris i Financers (CEMFI). Ha realitzat un postdoctorat a la Universitat Lliure de Brussel·les (ECARES).



preus. Al seu torn, els costos d'energia que assumeixen les empreses han mostrat una caiguda semblant. A tall d'exemple, la gràfica mostra l'evolució del canvi d'aquests preus a Catalunya durant el període 2011-2016.

D'altra banda, Espanya és una economia ben interconnectada amb països que s'han vist nega-

tivament afectats per la davallada dels preus. Alguns dels socis comercials més importants, com Mèxic, Colòmbia, Veneçuela, l'Equador i el Brasil, han vist reduïdes les seves inversions tant públiques com privades, i això deteriora les seves, ja per si mateixes, modestes projeccions de creixement. Aquests efectes podrien tenir un impacte negatiu en la nostra economia a través de dues vies: 1) una reducció dels beneficis de les empreses espanyoles que operen en aquests països, i 2) una reducció de les exportacions espanyoles adreçades als consumidors d'aquestes economies.

Malgrat aquestes pèrdues, podríem dir que, a Espanya, el balanç global serà positiu.

Perspectives de futur. Predir quina serà l'evolució dels preus del petroli durant els pròxims mesos no és senzill, encara que els experts esperen que el preu no torni a pujar fins al 2017. Donada la imparable proliferació de tecnologies d'extracció alternativa esmentada anteriorment, l'evolució de l'oferta dependrà en gran mesura de la capacitat dels països productors per arribar a acords per controlar la producció. Ja s'està parlant d'una reunió a mitjans d'abril a Doha (Qatar) entre els principals productors, sense comptar els Estats Units, per fixar un nou objectiu de preu al voltant dels 50 dòlars per barril.

Si els preus romanen baixos, és probable que l'economia mundial se'n vegi afavorida. En aquest context, algunes mesures positives –com ara reformes estructurals en països productors i tancament de subsidis en general– resultaran menys costoses i més fàcils d'implementar. Els països europeus, on la recuperació encara és feble i incerta, se'n veuran especialment beneficiats.